

Eesti Konjunkturiinstituut

Varimajanduse levik Eestis 2011

Marje Josing

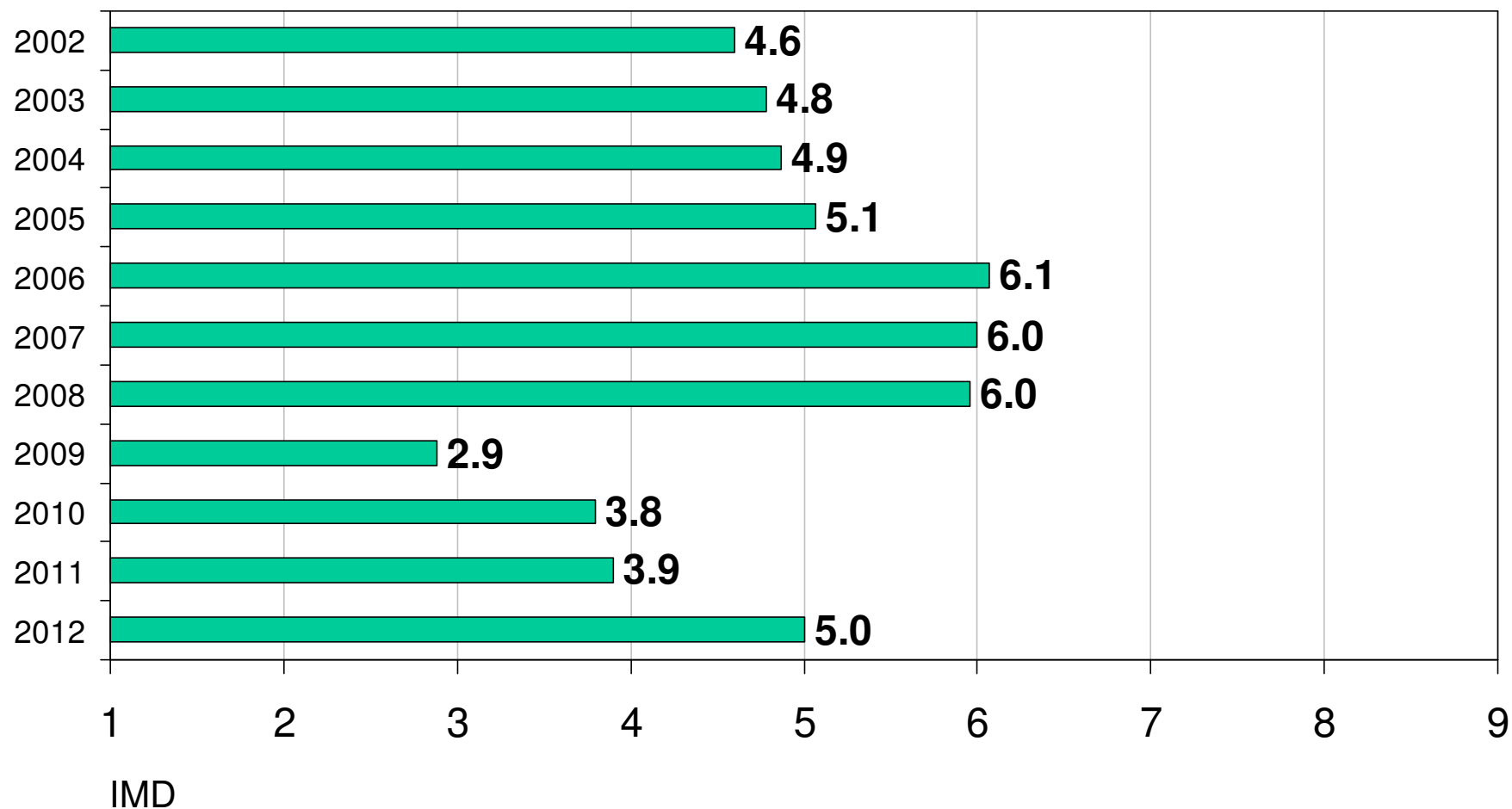
juuni 2012

Eesti Konjunkturiinstituut

Kas varimajandus takistab/ei takista majandusarengut
(Eesti ettevõtjate hinnang punktides)

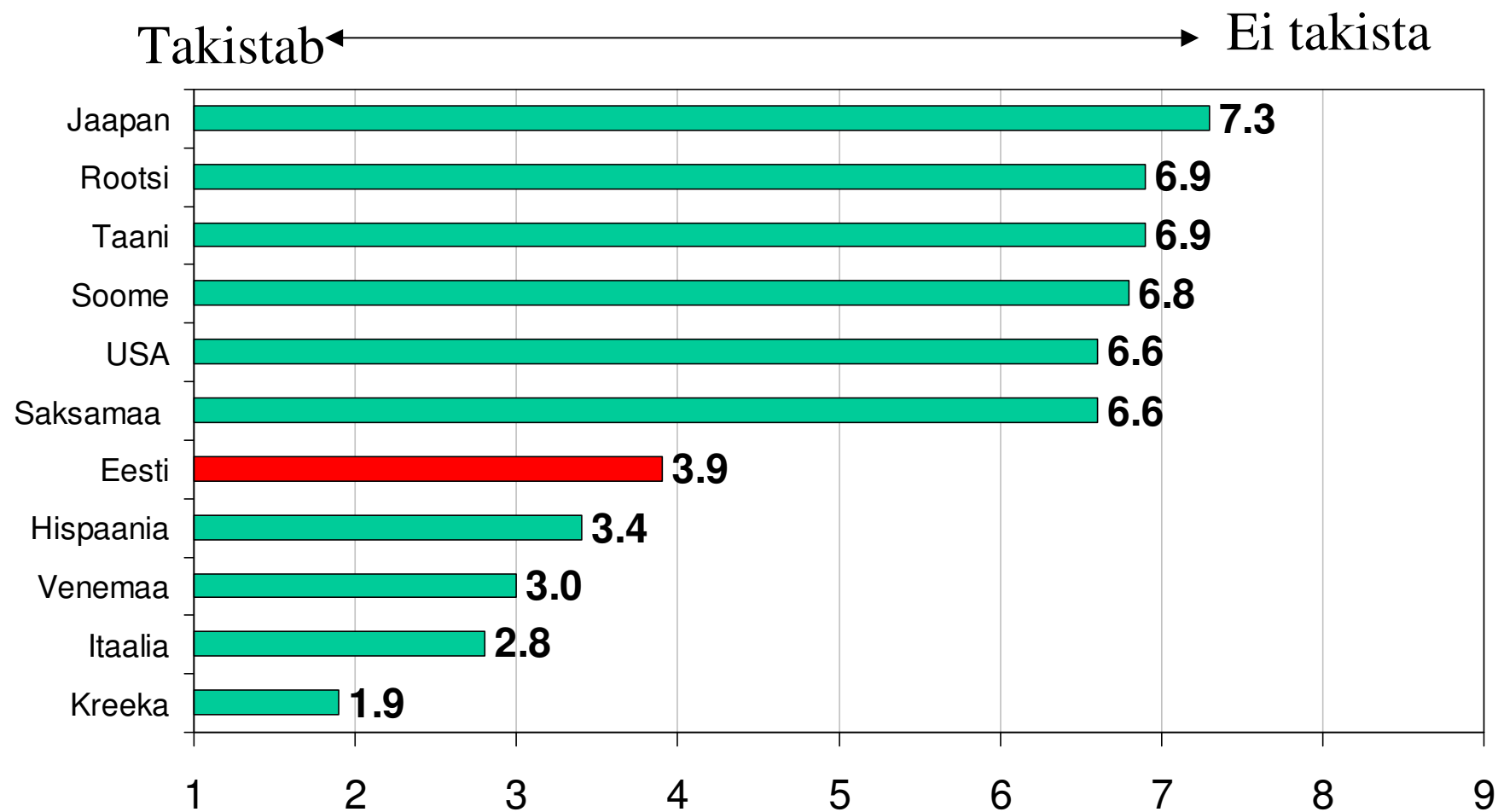
Takistab ← → Ei takista

Eesti Konjunkturiinstituut

Kas varimajandus takistab majanduse arengut riigis
(2011, ettevõtjate hinnang punktides)

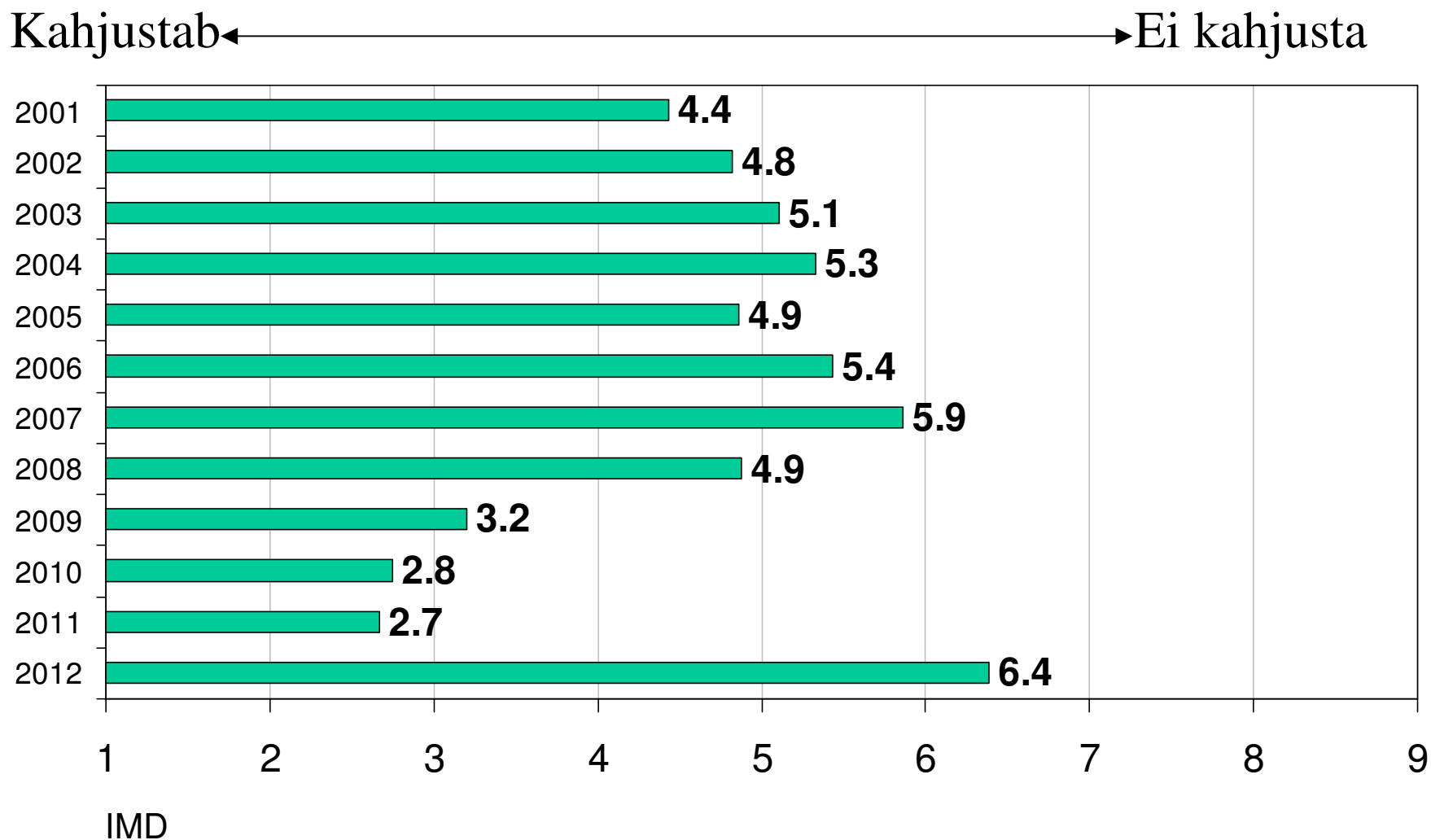

Eestil 2011. aastal IMD reitingus 59-st riigist 36. koht

Eesti Konjunkturiinstituut

Kas maksudest kõrvalehoidmine kahjustab avaliku sektori
finantseeringuid (ettevõtjate hinnang punktides)

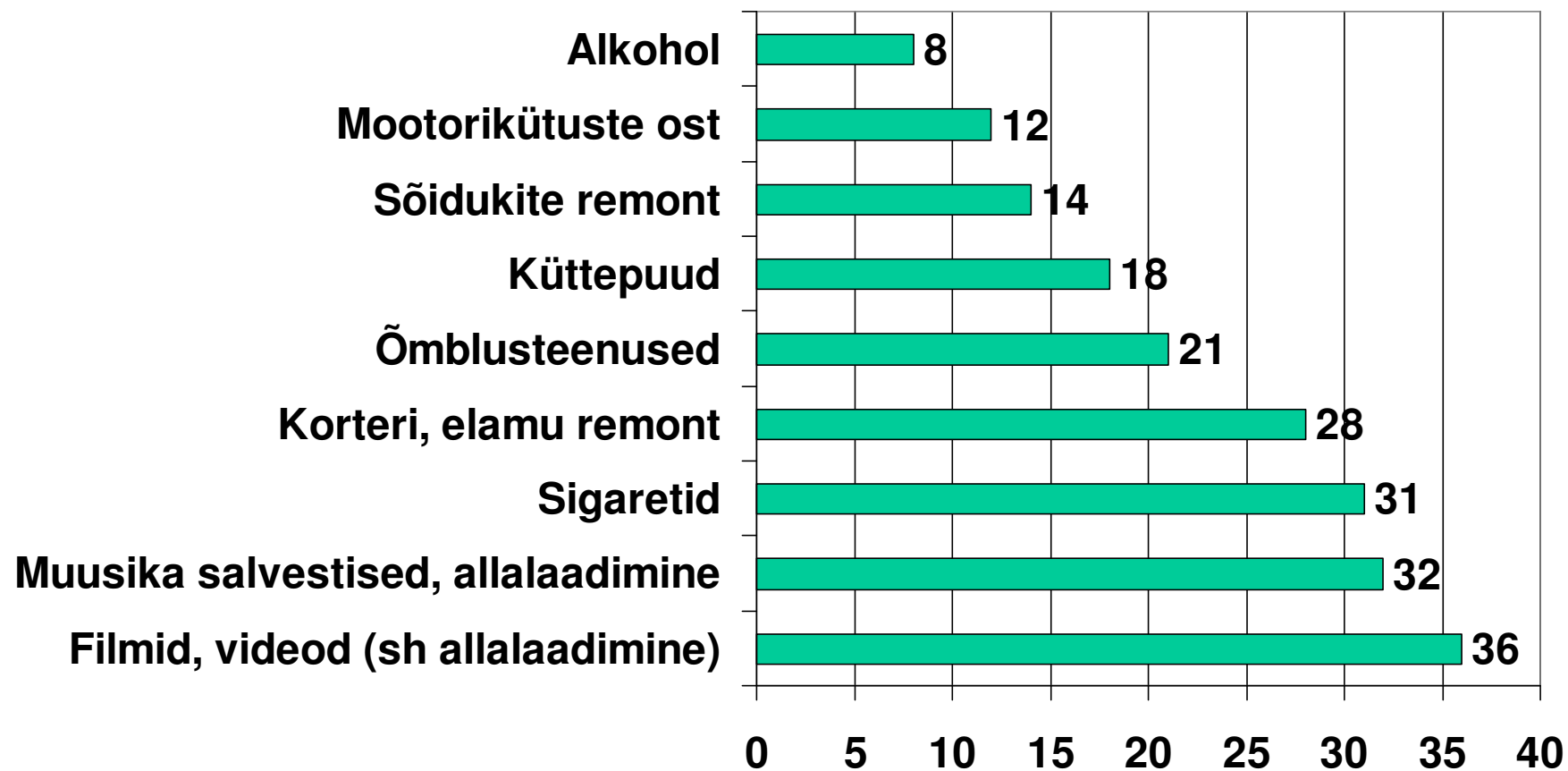
Legaalsete või illegaalsete kaupade eelistamine (% vastanutest)

■ Eelistab ametlikku kaupa ■ Toimib nii üht- kui teistmoodi ■ Eelistab soodsama hinnaga (illegaalset) kaupa

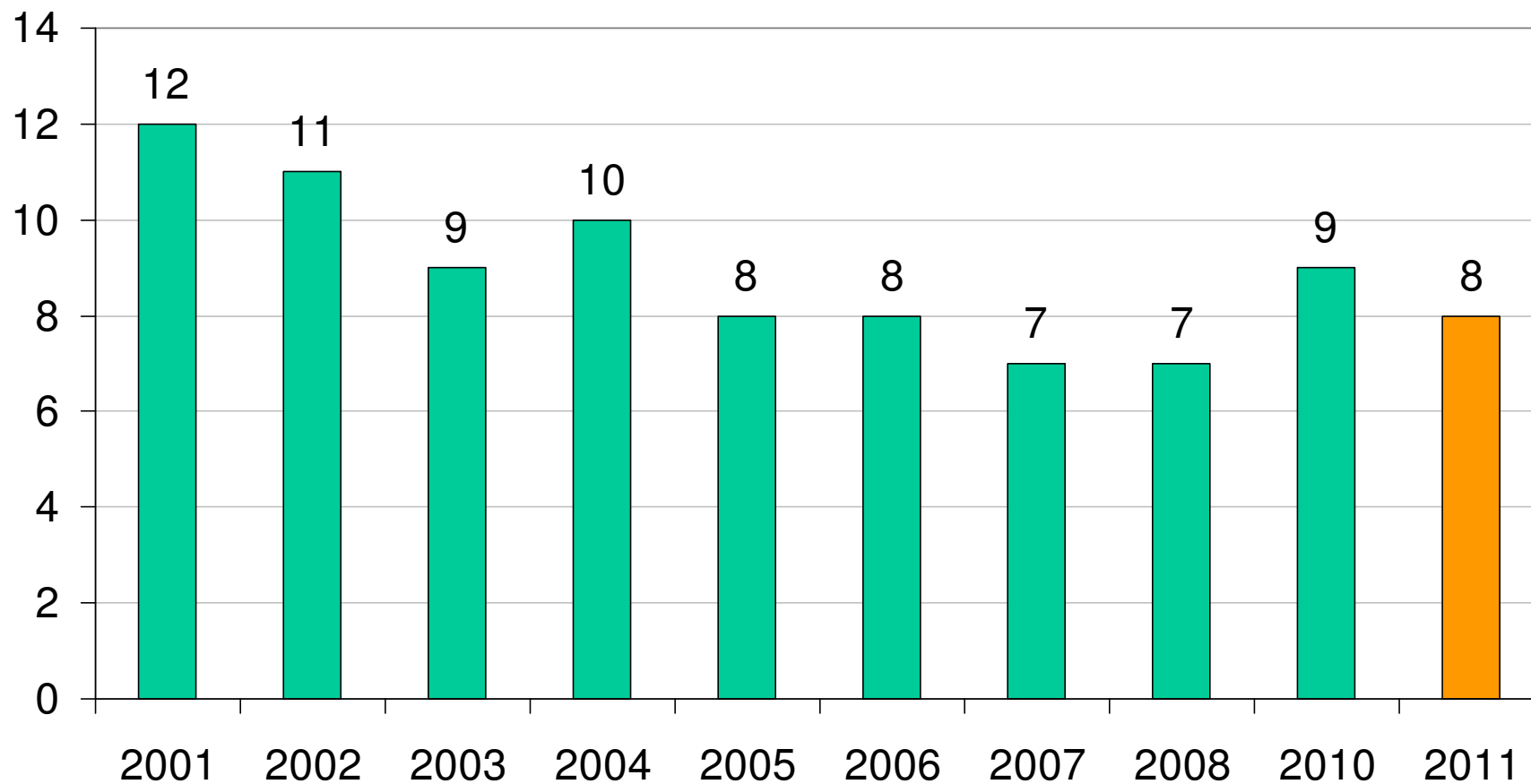

Mustalt turult kaupade/teenuste ostjate osakaal
(2011, % teenuse kasutajatest)

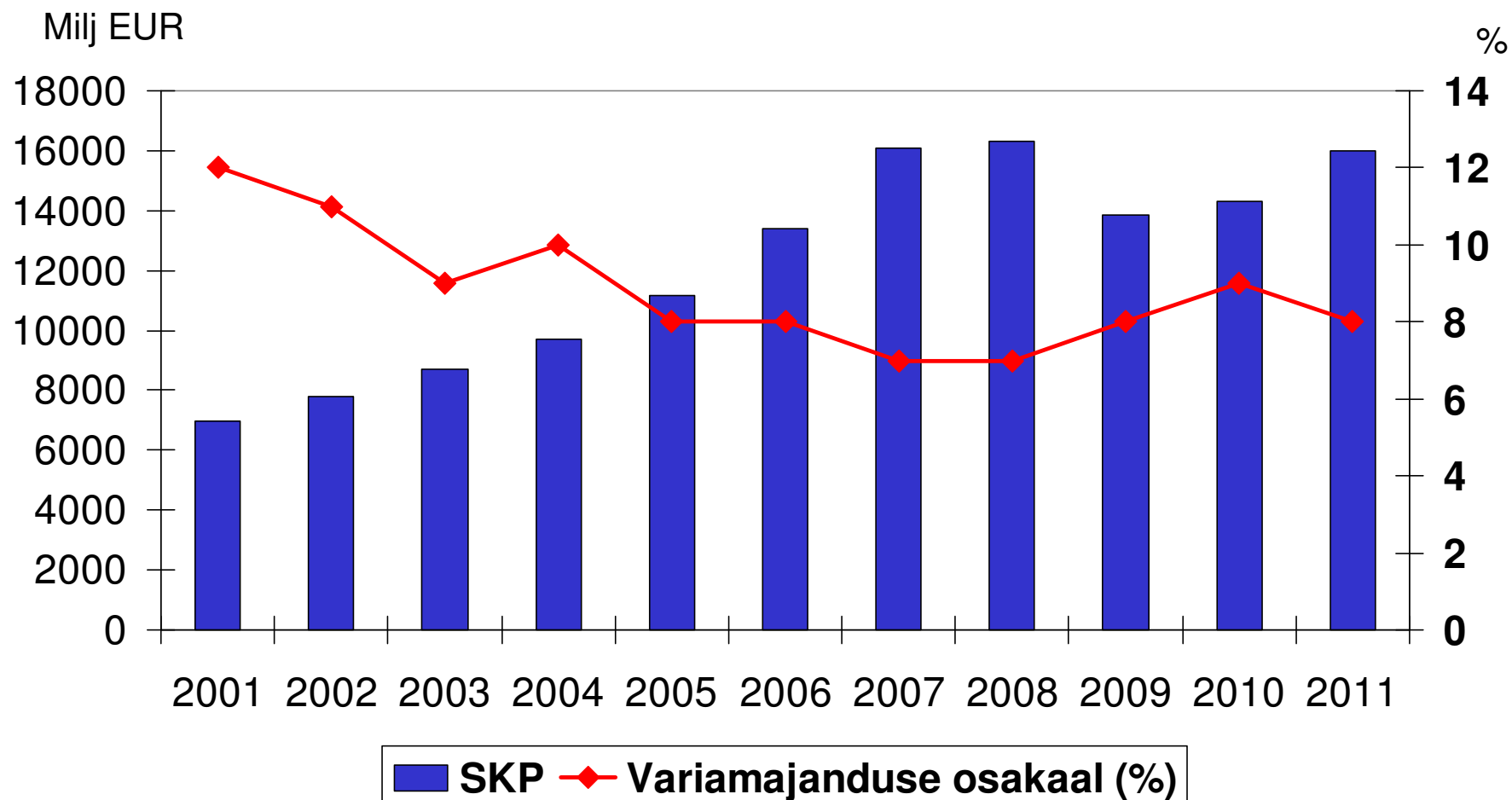

Elanike hinnang varimajanduse osakaalule oma kulutustes (% kogukuludest)

SKP ja elanike varimajanduse hinnang

Eesti Konjunkturiinstituut

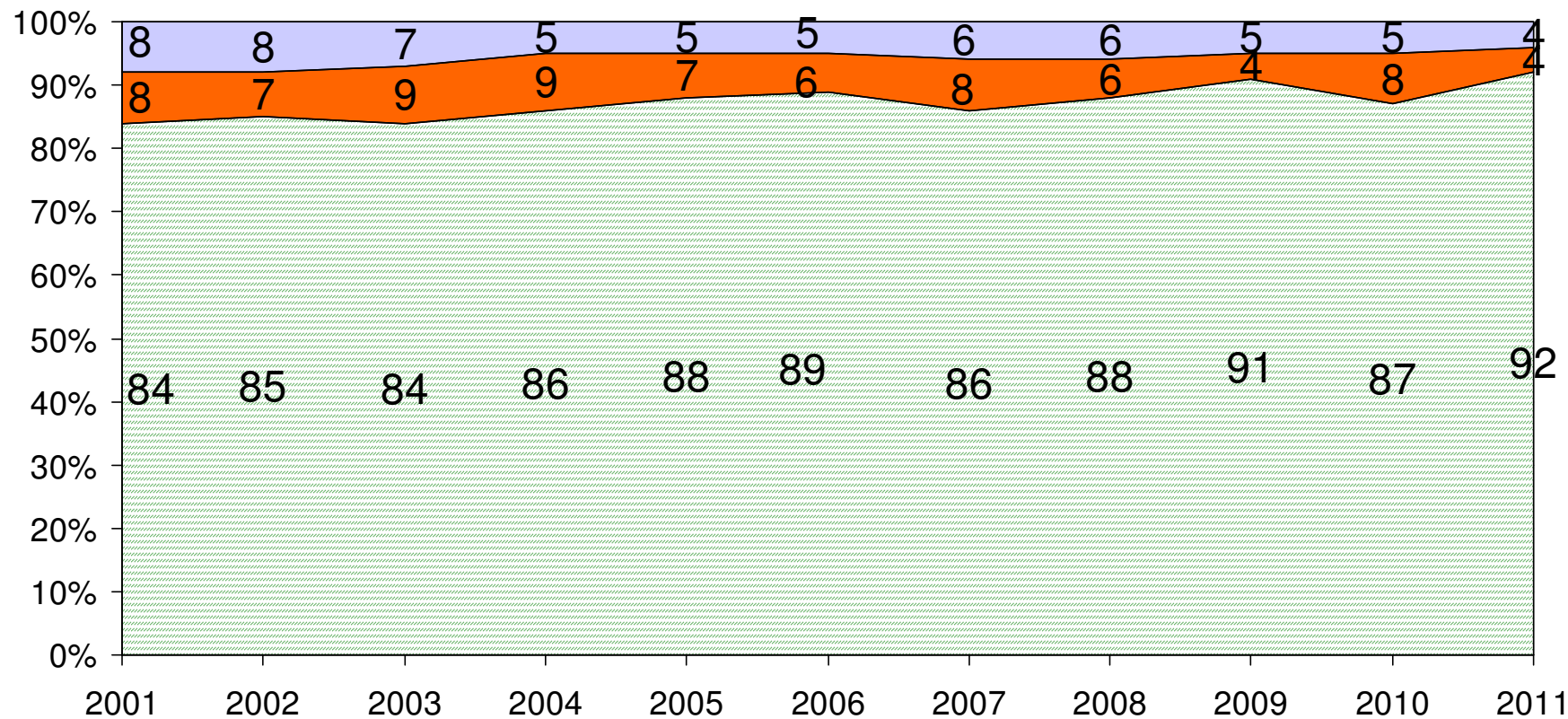
Ümbrikupalgad

Ümbrikupalga saamise sagedus

(% töötajatest)

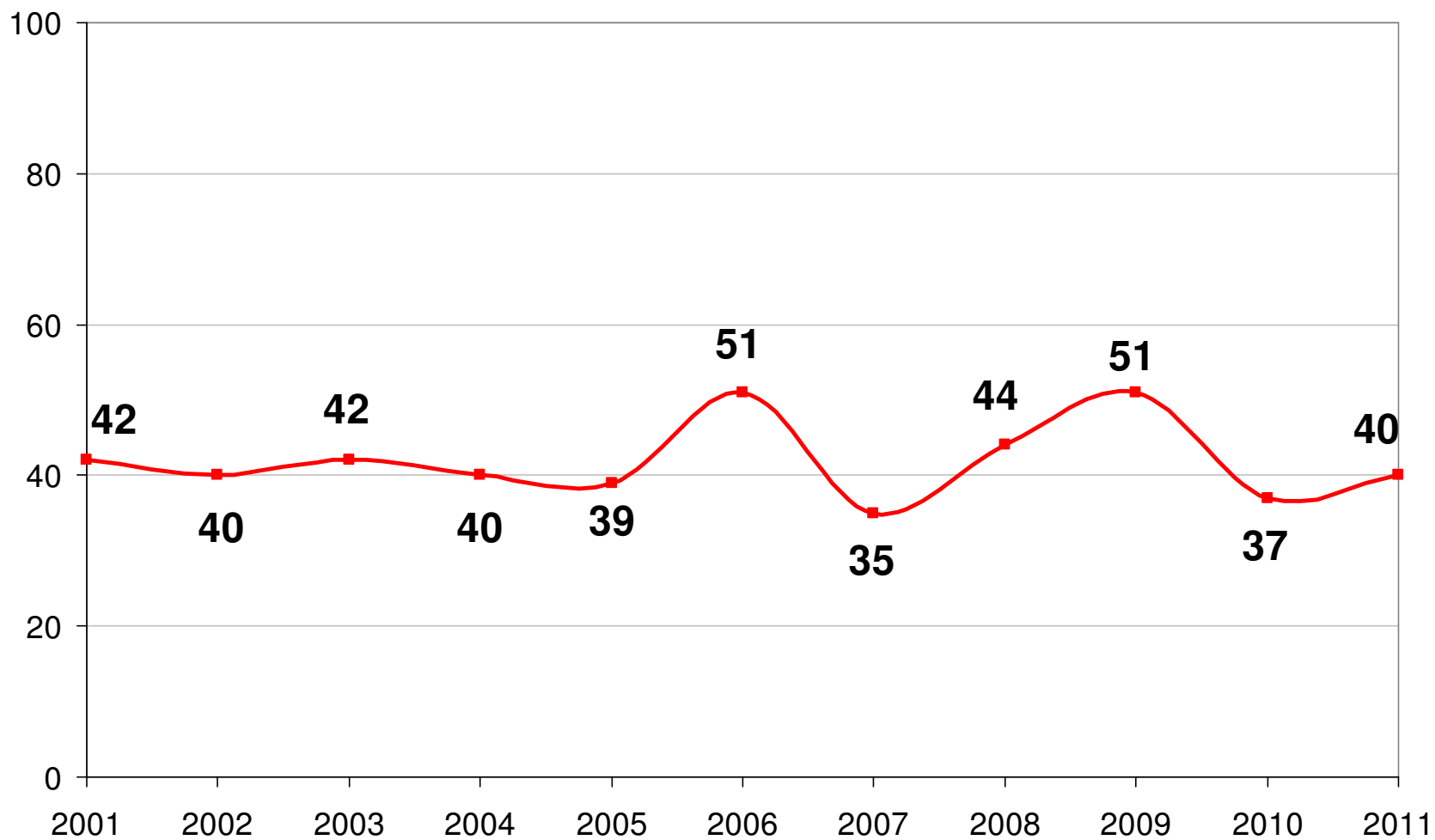
■ Ei ole makstud   ■ Makstakse vahetevahel   ■ Makstakse regulaarselt

Eesti Konjunkturiinstituut

Ümbrikupalga osakaal töötasus (% ümbrikupalga saajate kogu töötasust)

ÜMBRIKUPALGAGA RAHULOLU

(% ümbrikupalga saajatest)

On rahul 44%

Ei ole rahul 27%

Ükskõik 29%

KUI EI NÕUSTUKS, KAS KAOTAKS TÖÖ?

(% rahulolematutest
ümbrikupalga saajatest)

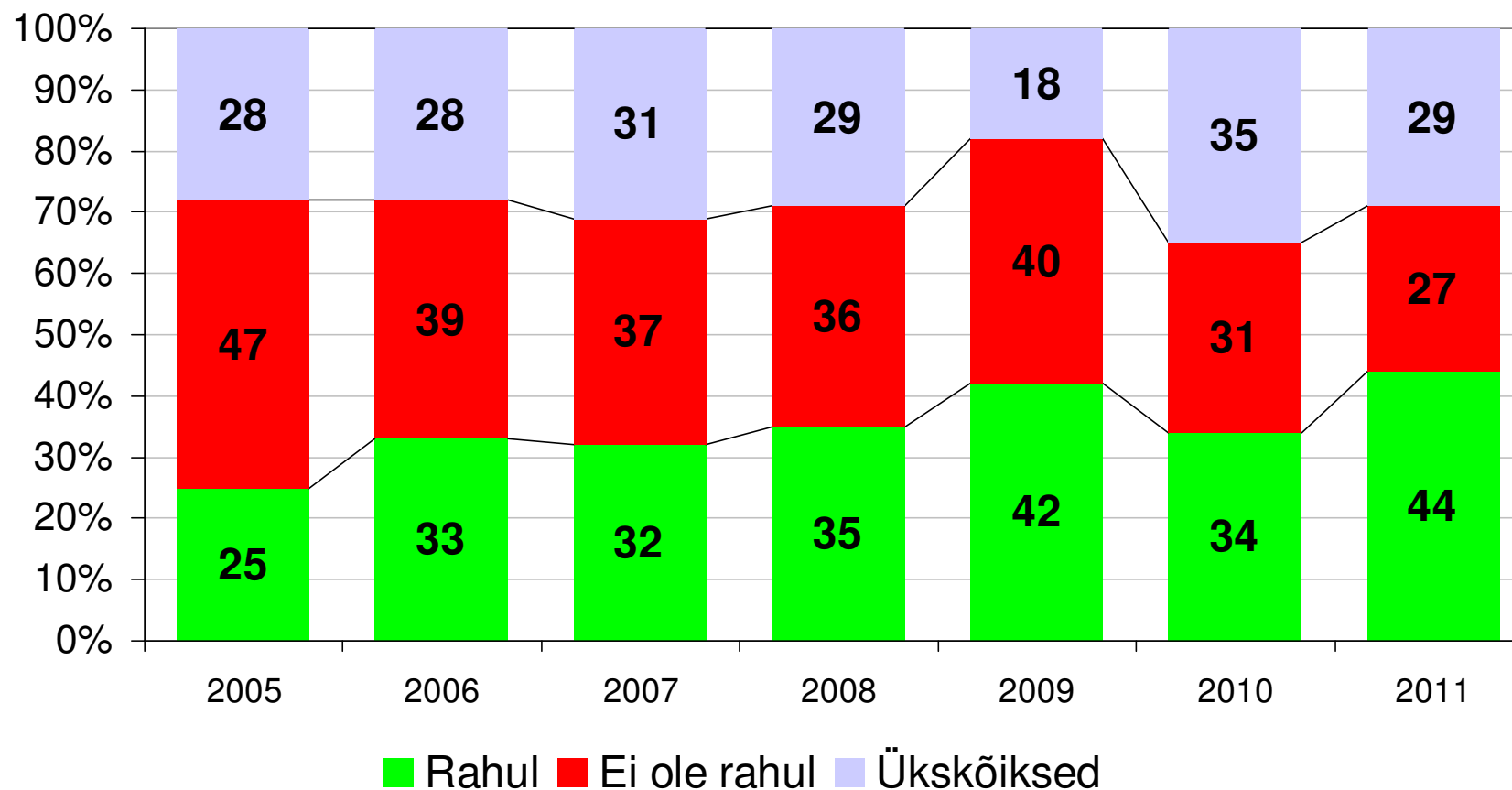
Jah, kaotaks 69%

Ei kaotaks 13%

Ei oska öelda 18%

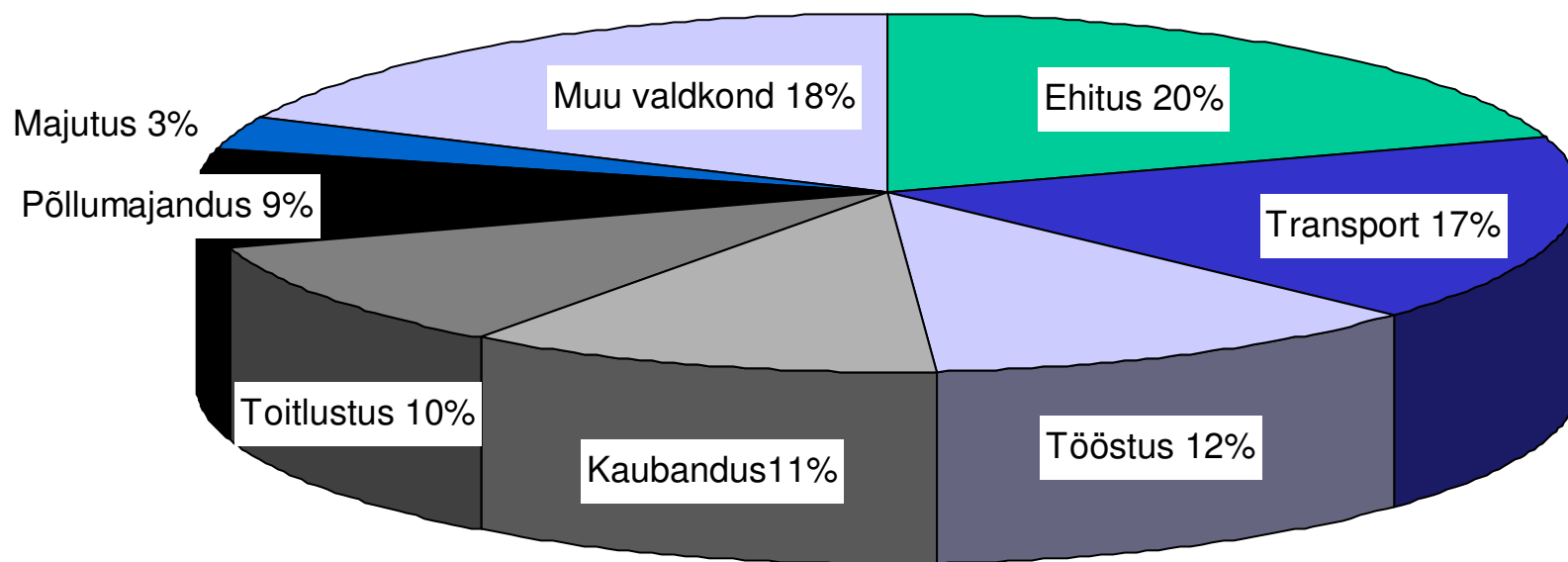

Ümbrikupalga saamisega rahulolu muutumine (% ümbrikupalga saajatest)

Ümbrikupalka saanute töökohad (% ümbrikupalga saajatest)

Elanike hinnang ümbrikupalga maksmisele (% töötajatest)

	2001	2008	2009	2010	2011
Pooldab	3	6	7	8	5
Ei poolda	84	80	78	72	77
Ei oska öelda	13	14	15	20	18
Kokku	100	100	100	100	100

Ümbrikupalga maksmisega rahulolematuse põhjused (% ümbrikupalga mittepooldajatest)

	2001	2009	2010	2011
Ümbrikupalga saajal puudub või väheneb ravi- ja pensionikindlustus	68	64	73	78
Ülekohtune ausate maksumaksjate ja ettevõtjate suhtes	44	62	67	68
Riigile ei laeku makse, riik ei saa pakkuda teenuseid	34	62	61	65
Ümbrikupalga saajal puudub tööandja vastu seadusandlik kaitse	-	50	62	56
Ümbrikupalga saajal on raskendatud pangast laenu võtmine	-	37	42	41

Ümbrikupalga maksmisest tulenenud maksutulukaotused

2011. aastal

- Sotsiaalmaks 46,68 – 77,80 mln eurot
- Füüsilise isiku tulumaks 28,58 – 47,63 mln eurot

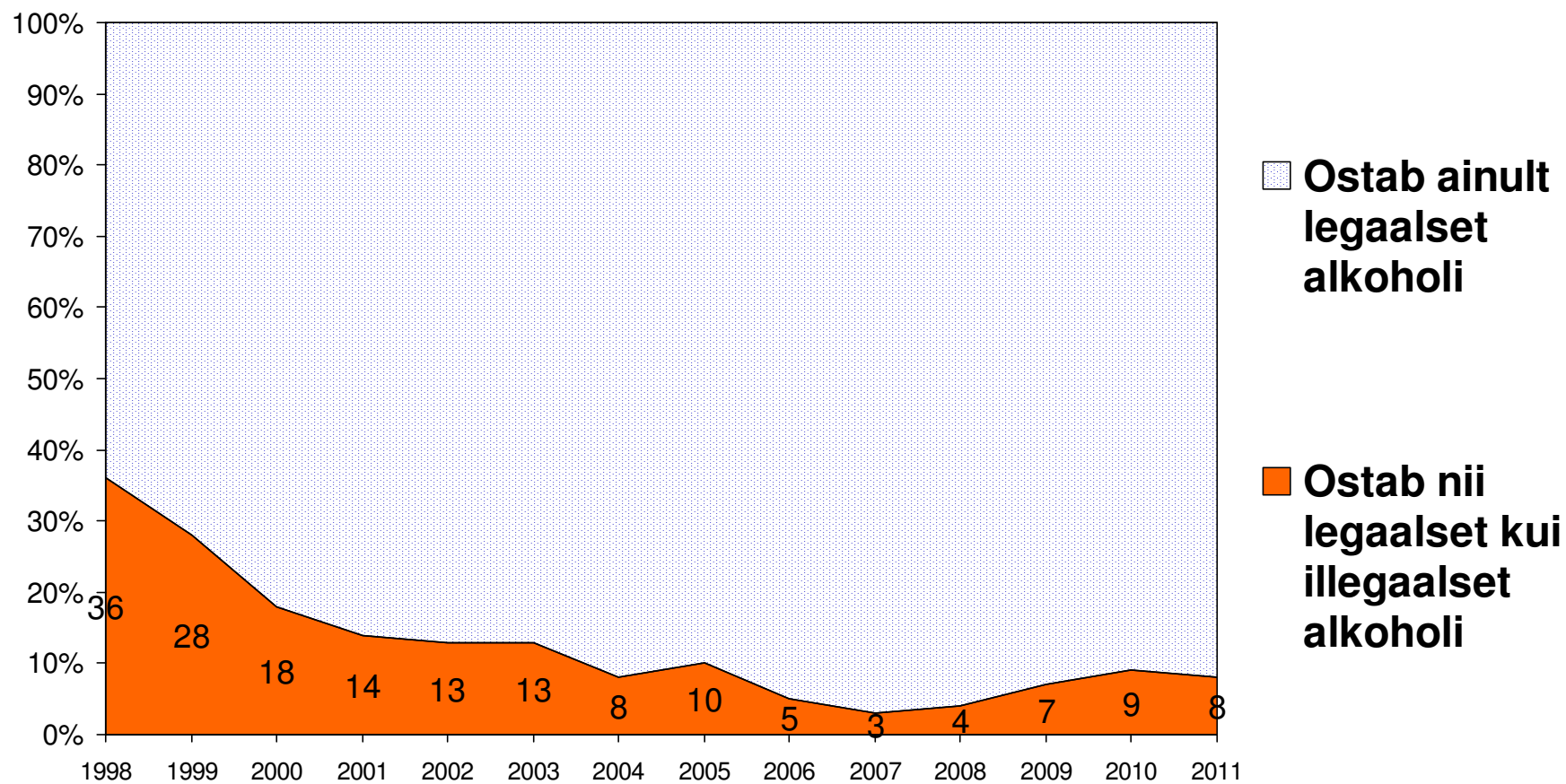
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Maksutulukaotus kokku, mln eurot	92,0	141,8	143,0	174,4	140,6	141,6	100,3

Illegaalse alkoholi ja tubaka turg

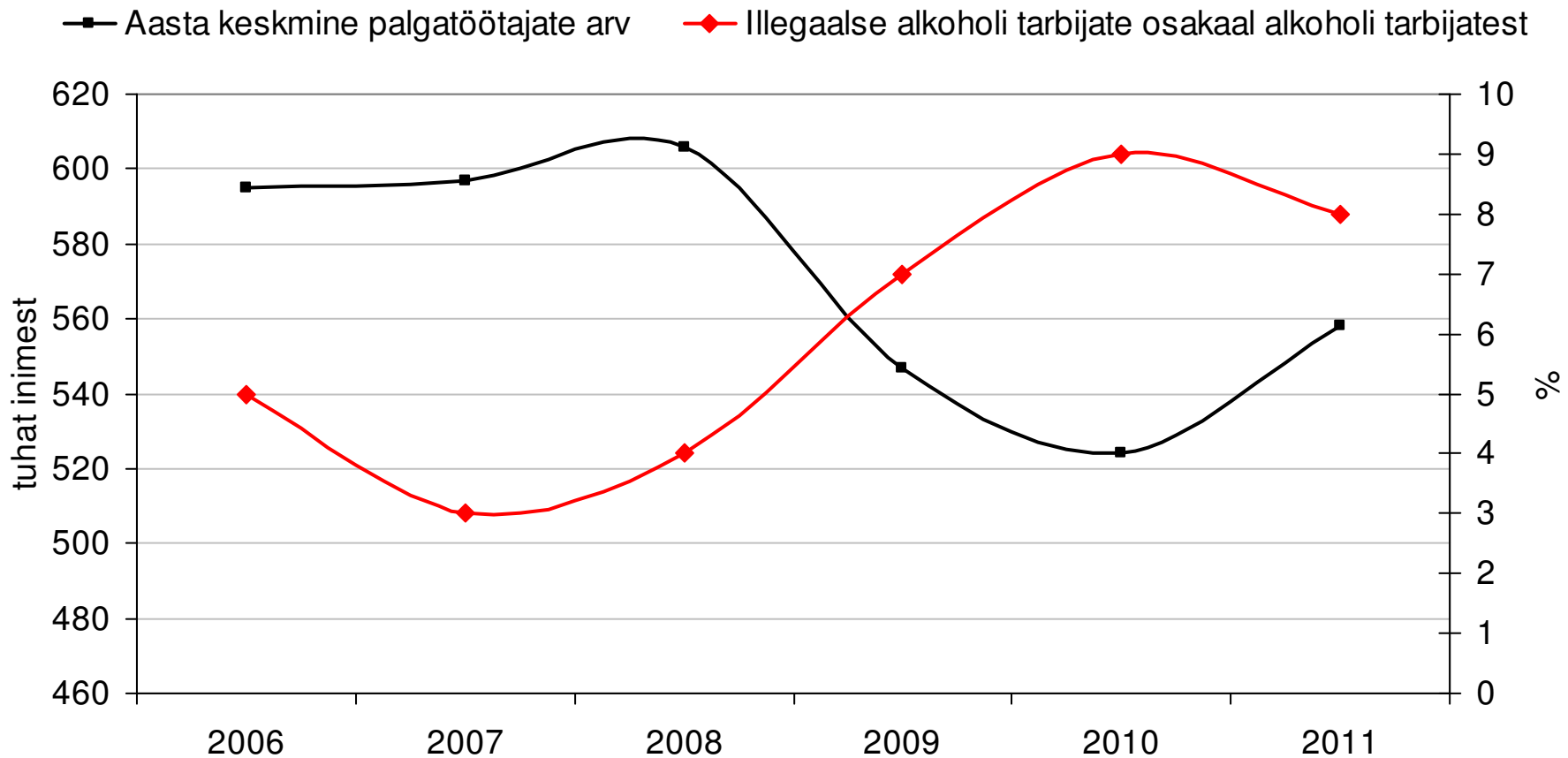

Legaalset või illegaalset alkoholi ostmise (% alkoholi tarbijatest)

Illegaalse alkoholi tarbijate osakaalu ning tööhõive vahelised seosed

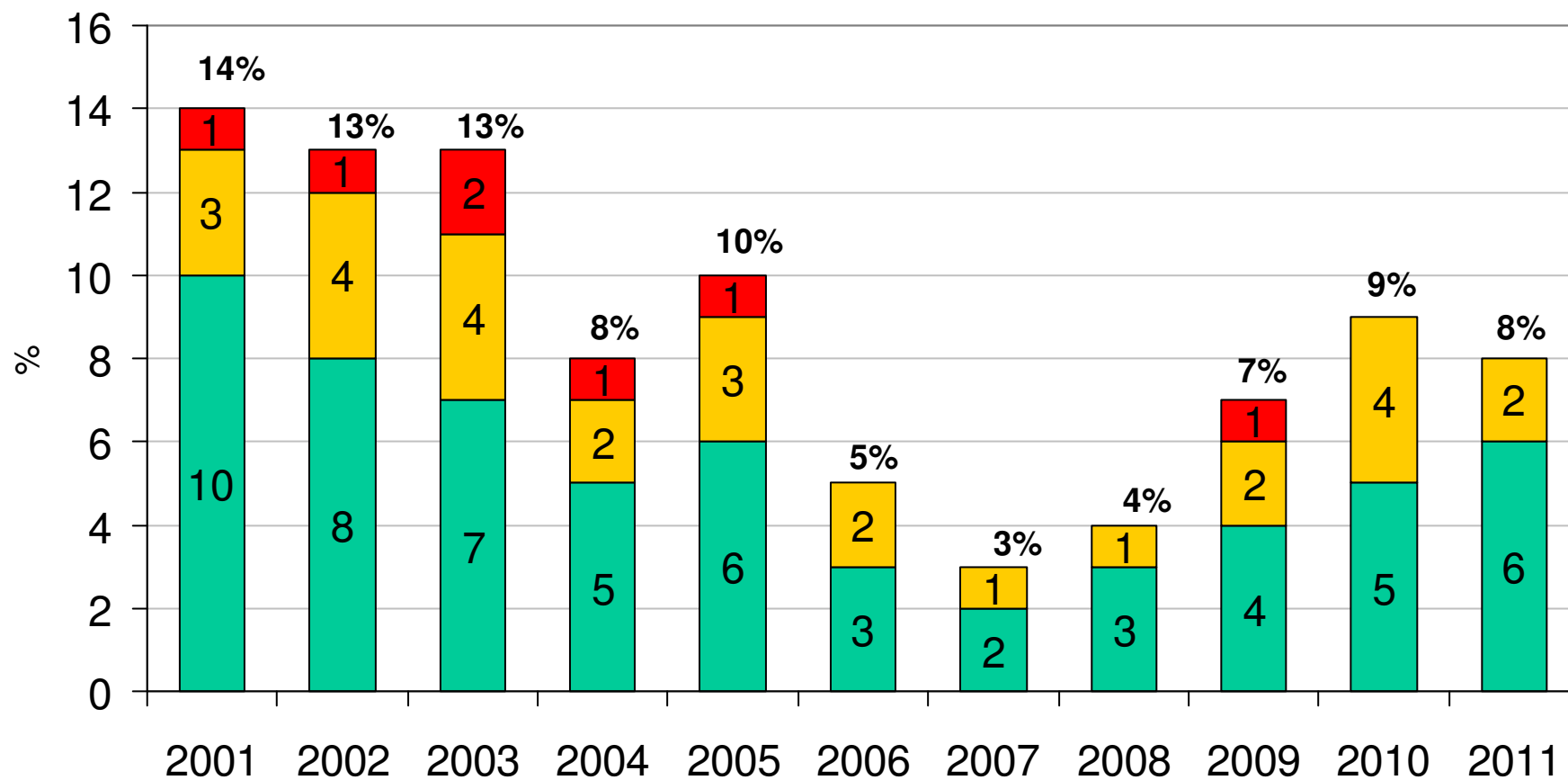

Salaalkoholi ostmise sagedus

(% alkoholi tarbijatest)

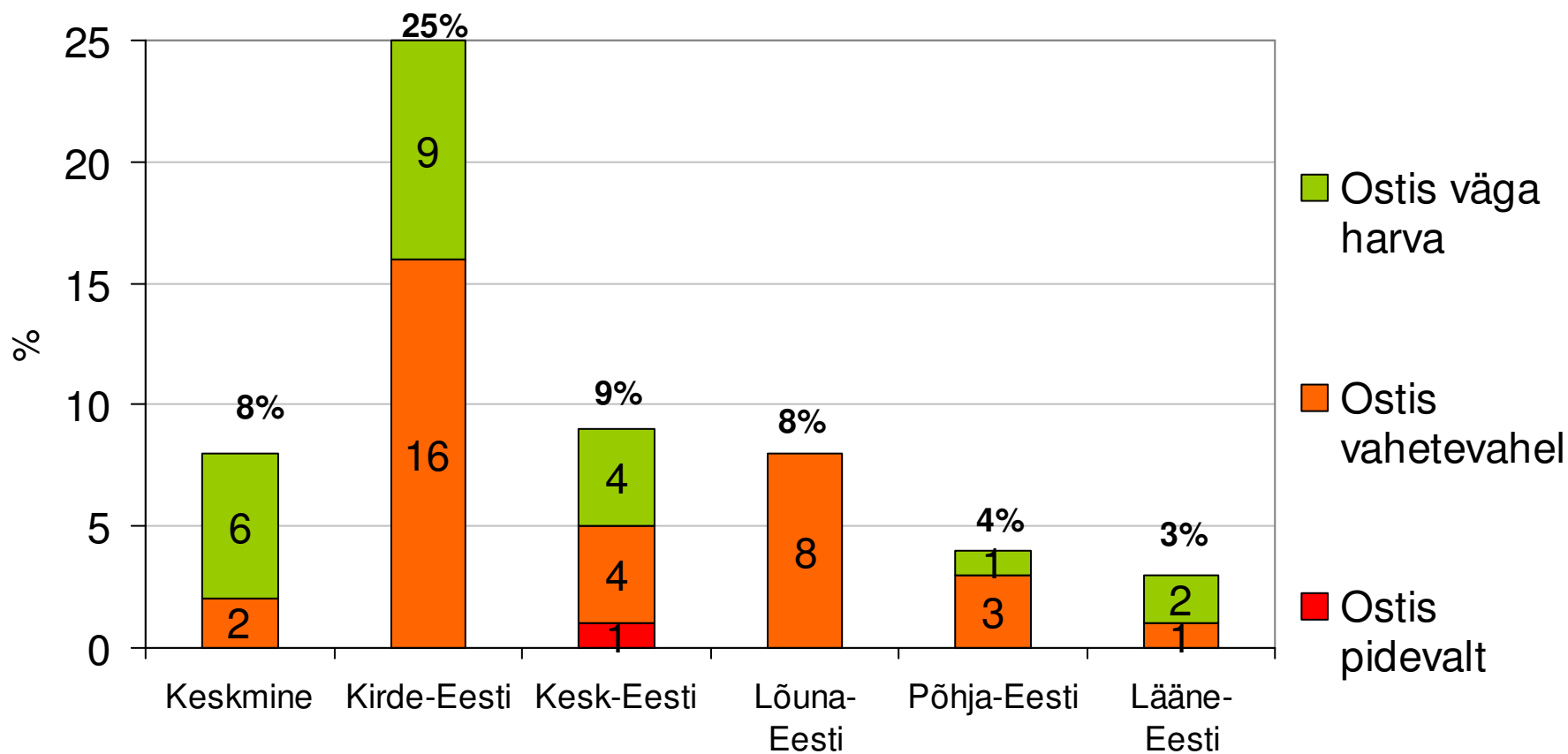
■ Ostis väga harva ■ Ostis vahetevahel ■ Ostis pidevalt

Illegaalse alkoholi ostmise regiooniti

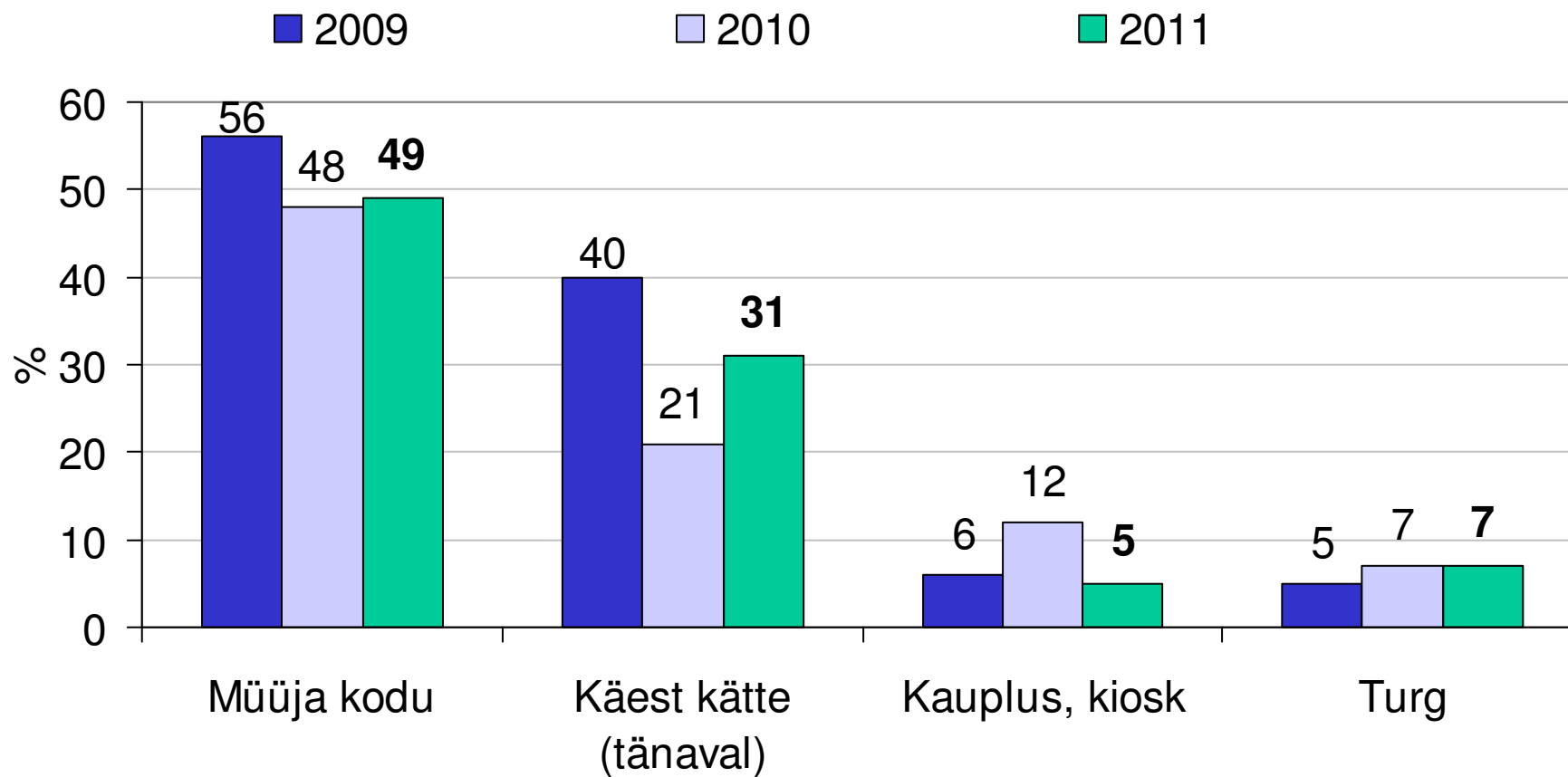
(% alkoholi tarbijatest)

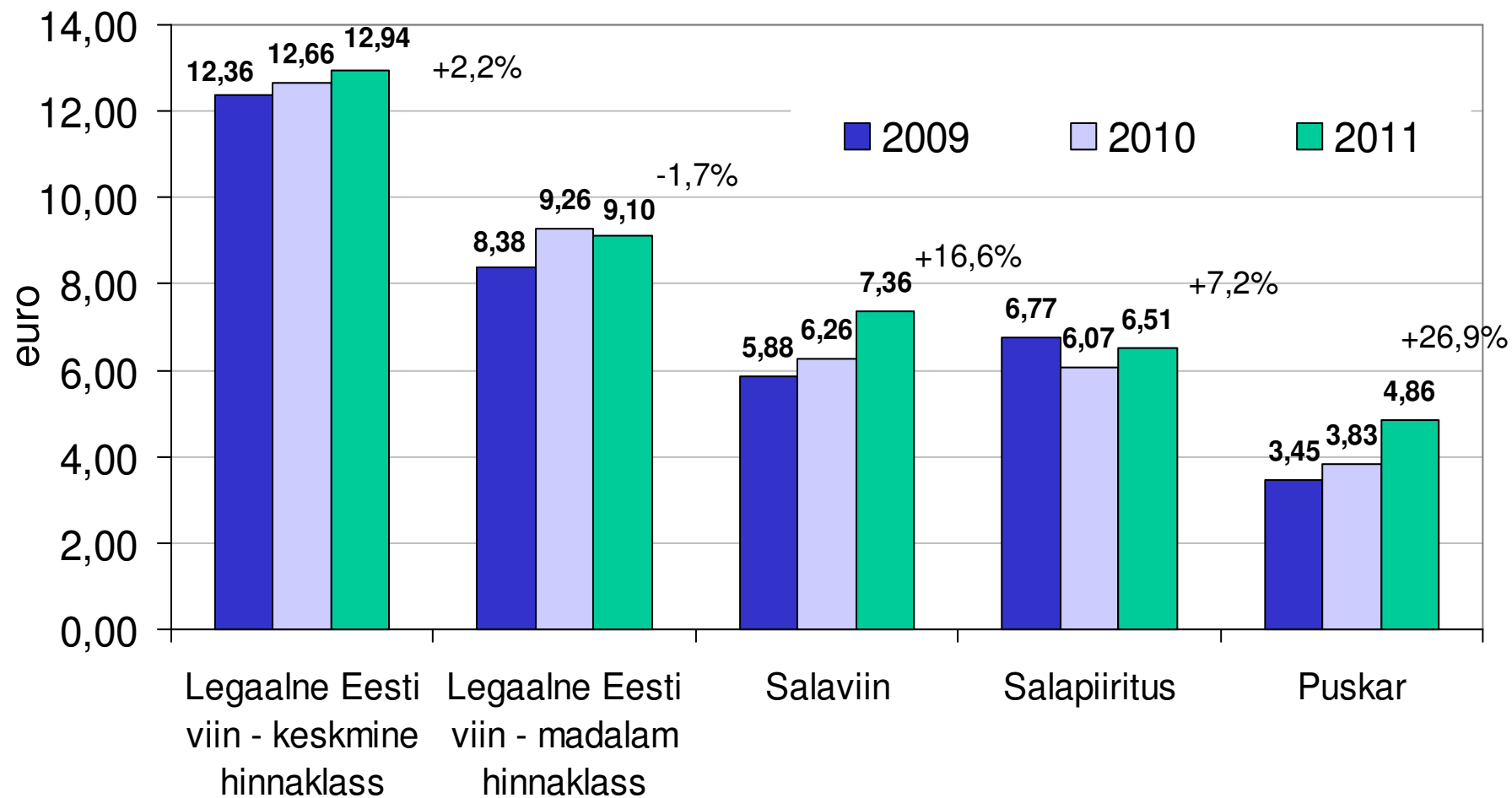
Illegaalse alkoholi ostukohad

(% illegaalse alkoholi ostjatest)

Alkoholsete jookide keskmised hinnad (eurot liitri kohta)

Alkoholi illegaalne turg ja arvestuslik maksutulukaotus

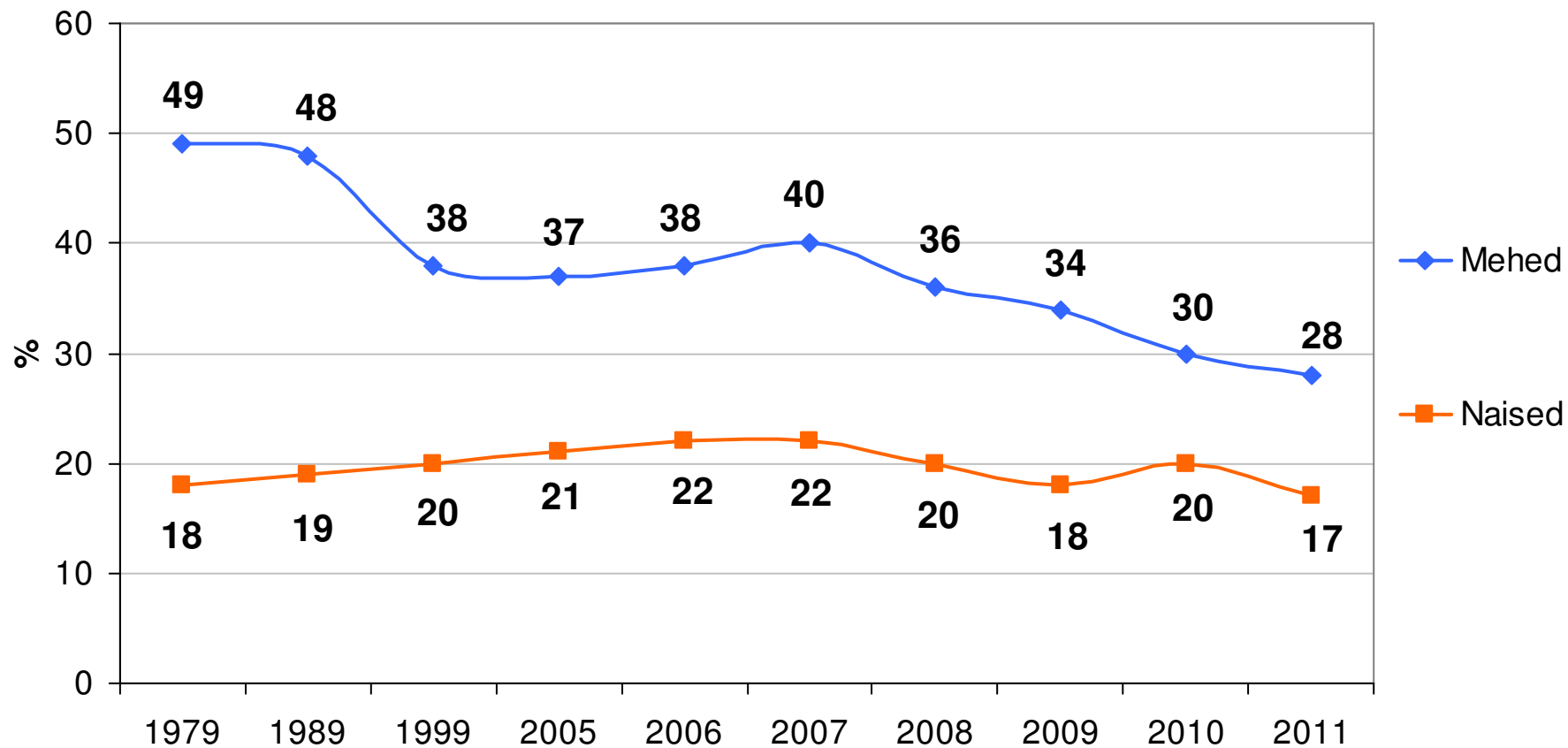
Illegaalse alkoholi osakaal viinaturust on natuke vähenenud

Illegaalse turu näitajad	2010	2011
Osakaal viina siseturumahus	23-27%	22-27%
Maht (mln liitrit)	2,0-2,5	1,8-2,4
Käive (mln eurot)	12,5-15,5	13,6-17,8
Maksutulukaotus (mln eurot)	ca 16,1	ca 15,3

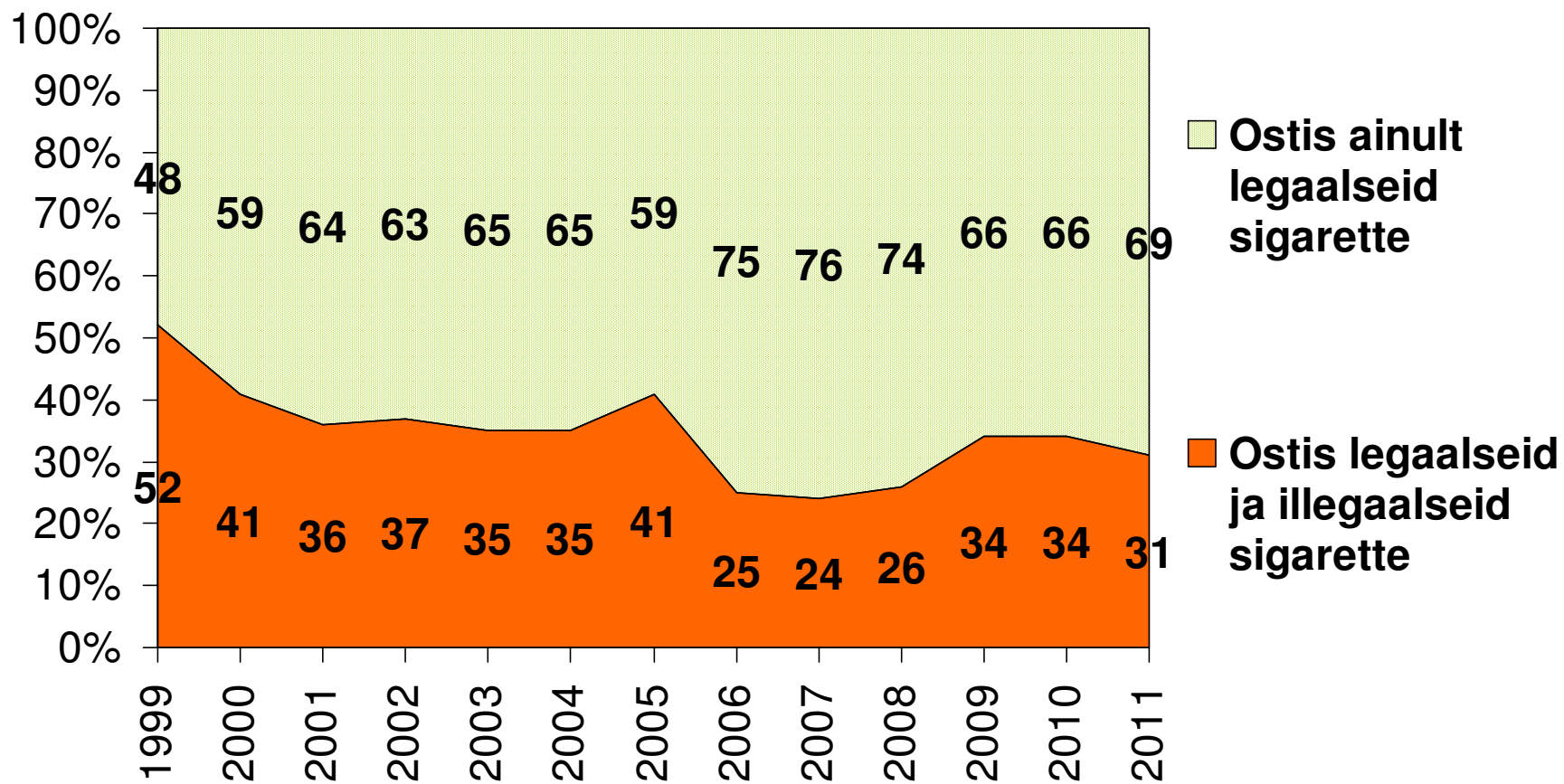
Suitsetajate osakaal soo järgi

(% vastanutest)

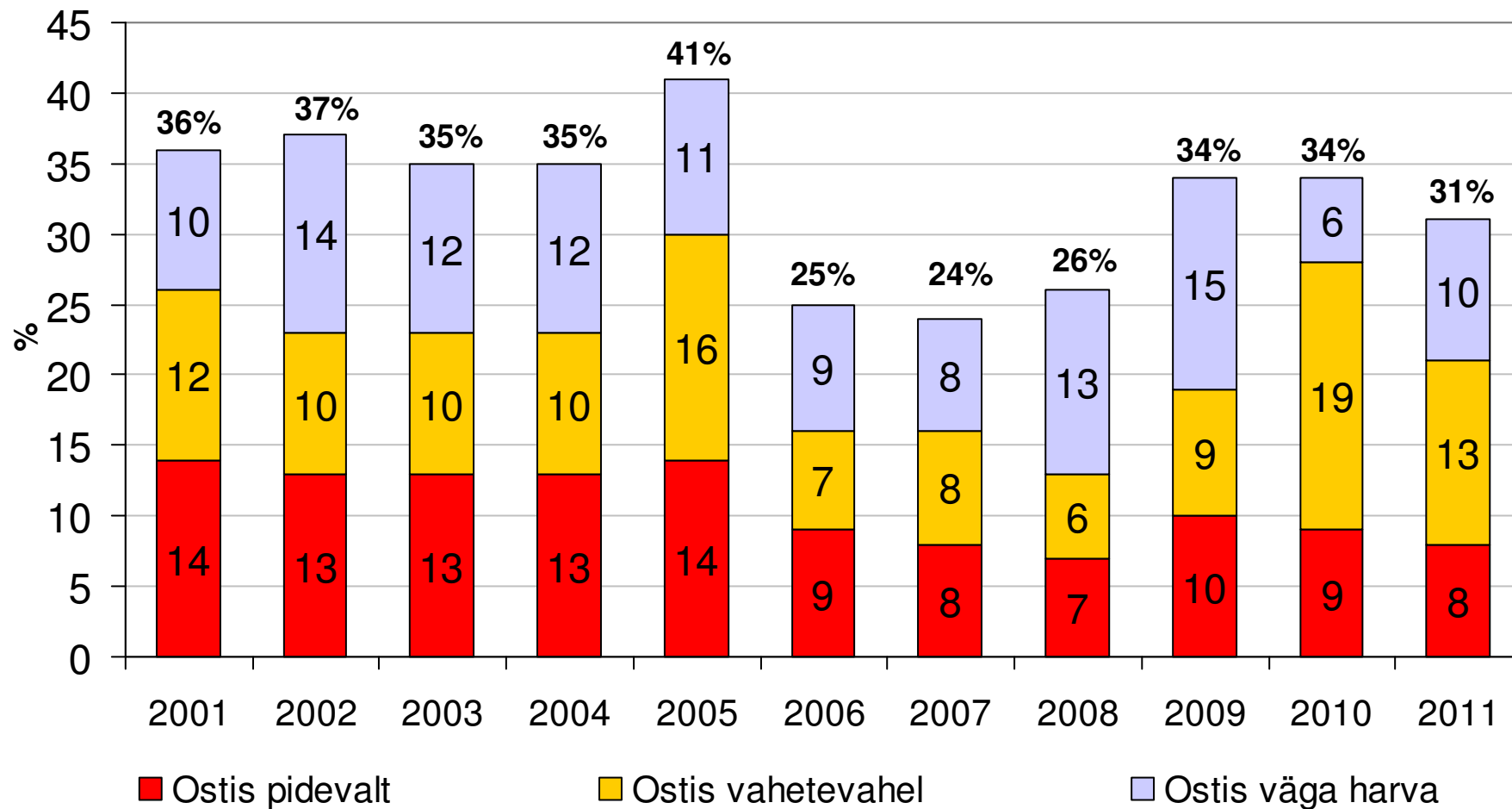

Legaalsete ja illegaalsete sigarettide ostmine (% suitsetajatest)

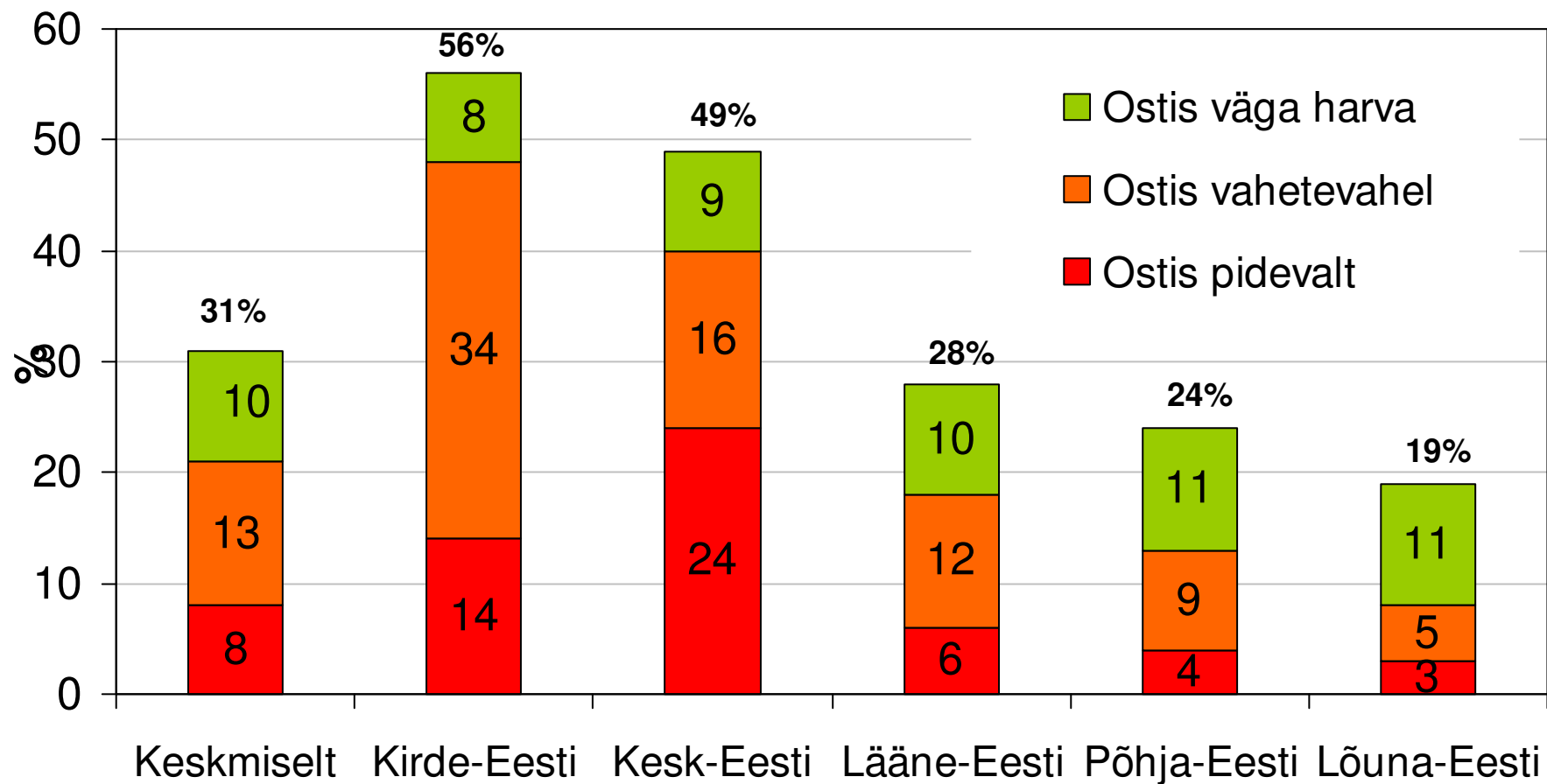

Salasigarettide ostmise sagedus (% suitsetajatest)

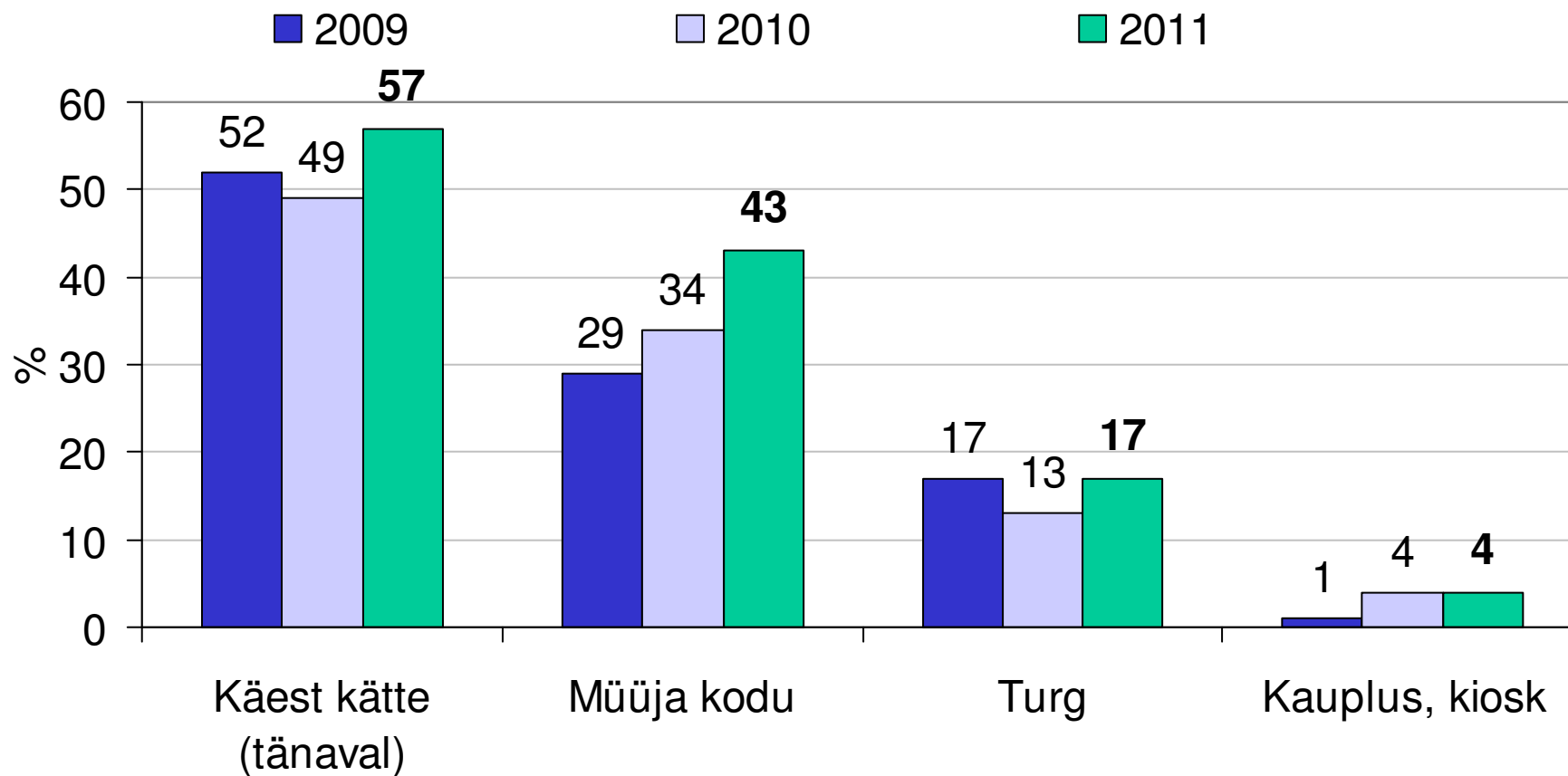
Illegaalsete sigarettide ostmise regiooniti (% suitsetajatest)

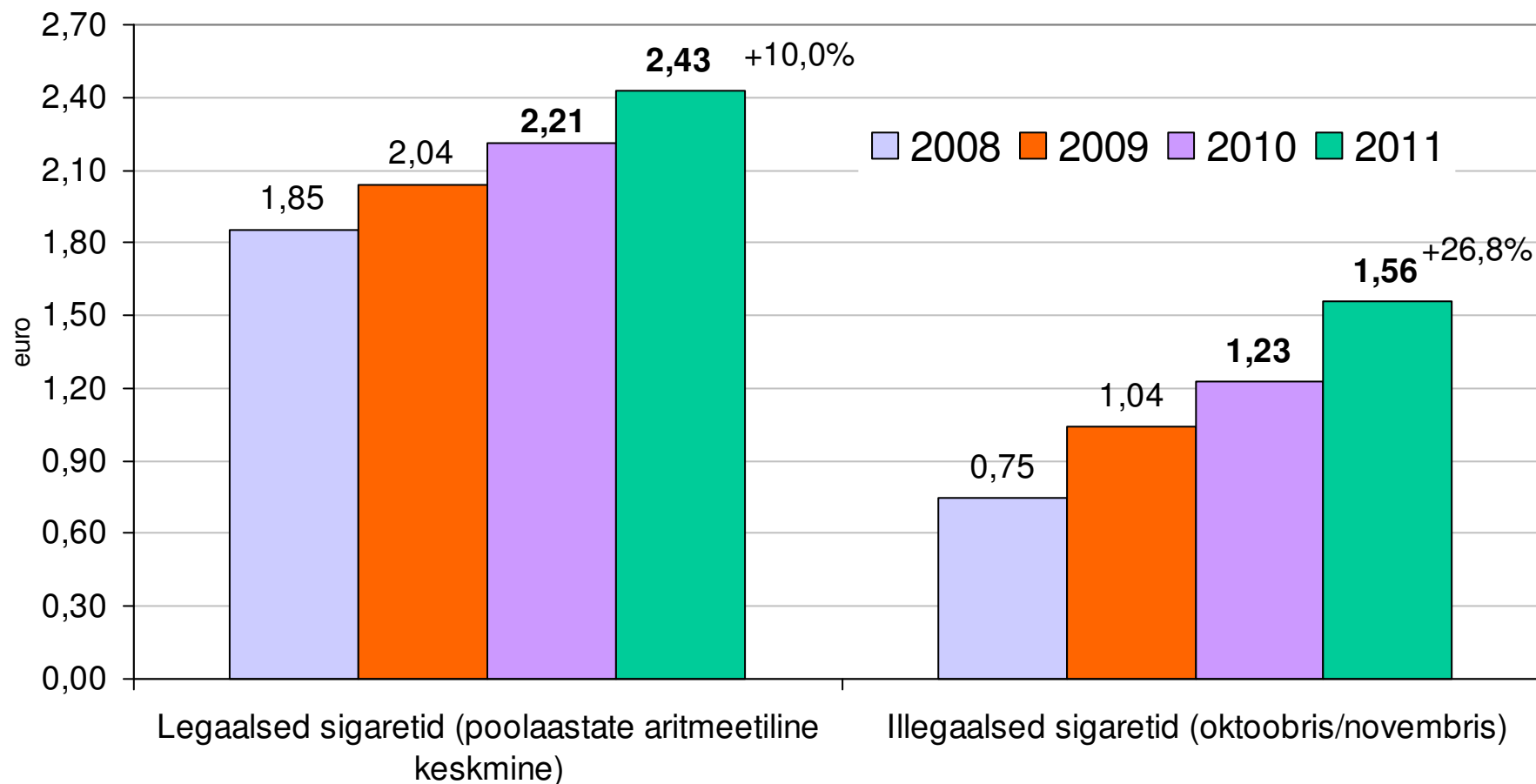
Illegaalsete sigarettide ostukohad

(% illegaalsete sigarettide ostjatest)

Sigaretide keskmised jaehinnad* (eurot/pakk)

*Legaalsete sigarettide hinna aluseks on maksumärkide statistika

Sigaretide illegaalne turg ja arvestuslik maksutulukaotus

Illegaalse turu koguseline maht ja ka osakaal kogu turust on vähenenud

Illegaalse turu näitajad	2010	2011
Osakaal siseturul	27-31%	24-29%
Maht (mld sigaretti)	0,59-0,72	0,56-0,71
Käive (mln eurot)	36,4-44,1	43,5-55,4
Maksutulukaotus (mln eurot)	ca 57,1	ca 61,3

Illegaalse alkoholi ja –tubakaturu võrdlev kokkuvõte

	Alkohol	Sigaretid
Illegaalse toote ostjad (tarbijatest)	8%*	31%*
Legaalse-illegaalse hinnavahe	+24%	+56%
Legaalse hinnakasv	-2%	+10%
Illegaalse hinnakasv	+17%	+27%
Illegaalse turu maht	1,8-2,4 mln l	560-710 mln tk
Illegaalse osakaal siseturumahus	22-27%**	24-29%
Maksukaotus	15,3 mln €	61,3 mln €

*teadlikud tarbijad

**kogu tarbitud viinast (legaalne+illegaalne)